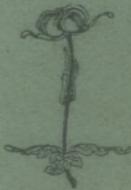

اشیو نظامنامه ایلری سپرله کوتورلیه جکدر!

غاز مخاربہ و مدافعہ نظامنامه هی

استانبول — مطبعة عسكرية

۱۳۳۳

اشبو نظامنامه ايلرى سېرلە كۇتۇرلىيە جىكىر!

غاز محاربە و مدافعە نظامنامەسى

استانبول — مطبعة عسكرية

١٣٣٣

غاز محاربه و مدافعه نظامنامه‌سى

اینچه قسم

غاز مدافعه‌سى

آ - عمومی تعریفات

۱ - محاربه ده قوللایلان زهری غازل بروجه آتیدر:

ا) - محاربه غازلری : بونلر غاز محاربه سنه ال
خبره سیله ، مرحی ایله (خبره ولغ) انداخت
و یا غازی حاوی چلیک شیشه لردن پوسکوره رک
سوق اولنور .

ب) - انفلاق غازلری : لغم‌ده انفلاق صورتیله و
مصادمه‌لی انفلاق مرمیلرنده قوللایلور .

۲ - غاز مدافعه اسلحه و وسائلی بروجه آتیدر:

ا) - انفلاق غازلینه قارشی : دشمنک ترصی ،
اراضینک ، روزکارک و احوال هوایی نک

ترصدی ، آلام ، آغازلره ویا تپهلهه چیقمق ،
غاز ماسکهسی ، محفوظ محللرک قادمهسی اخ ...
و غازلرک برطرف ایدلسی .

ب) — محفوظ محللرده و لغملرده ، انفلاق غازلرینه
قارشی : او قزیژهن تنفس آلتی و حمض قاربون
کاغدی .

۶) — عموم زهرلی غازلره قارشی : هوالاندیرمک .

۳ — غاز مدافعه ادواتنک حافظهسی و بونلرک
اصل استعمالنک عموم قطعاته او کره تیلمسی با جمله قوما -
ندانلره عائد و ظائفندنر . بو خصوصده غاز ضد ابطانی
قوماندانلره معاونت ایدرلر . (قسم ۳۰ م .) غاز مدافعه
ادواتی قطعات طرفیدن متسلسله طلب ایدیله جکدر . قول
اردو و فرقه لرده غازارکان حرب ضابطی طرفیدن تدارک
ایدیلور . فرقه غاز مدافعه ده پولرنده او قزیژهن املا
ترنیاتی ده موجود اولدیغندن احتیاط او قزیژهن سیلند -
رلری ، قالیوم قوطولری و سائر تخلیصیه آلتنه عائد
اقسام ، مذکور ده پولرده بولنور احوال مستعجله ده غاز
ماسکهسی والخ ... فرقه غاز مدافعه ده پوسندن ویریله بیلوره .

غاز مدافعه ادوانتنک قطعاته تسليمنده بونلر قطعاتك مالی
صاييلور . تعميره محتاج اولان ، تبديلي اقتضا ايدن
(قسم ۳ ماده ۳۰ م .) غاز ضابطاني طرفدن اردوغاز
ده پوسنه تسليم ايديليلدر .

٤ — عموم ضابطان ، كوچك ضابطان وافراده
با خاصه ايлик خطده بولنانلره ۱ نومرولو ذيلده محر
بولنان غاز محاربه ومدافعه مخطره سنك توزيبي شابان
توصيه در .

٥ — موضع محاربه لرنده جبهه كريبلرنده ضابطان
وكوچك ضابطانه مخصوص غاز تعليمكا هلىرينك تأسisi
توصيه او لنور .

— ب —

قطعاتك بر دشمن غاز تعرضنده طرز حرکتى و آلام

٦ — متيقظ بولنان و دشمني وهوائي متادياً ترص
ايدن بر قطعه غاز هجو منده هيچ شاشيرماز . اراضينك بر غاز
هجو منه مساعد اولوب او ملاديغىنك تقديري با خاصه ، شابان
اهمييتدر . اراضينك وهو انك ترص و تدقيقى قطعاته تسليم

ایمک ترصدات هواییه اسیاسیونی ایله فرقه غاز ضابطئک
معاونتلریله غاز ارکان ضابطئک وظیفه سیدر.

٧ - مر میلرک، بوم بالرک غازلى اوولدقلری خفیف
پاطلامەلرندن و اتفاقلاردن صوکره حاصل اولان دومانک
اراضى اوزرنده کشیف او له رق قالمەسندن اکلاشیلور.

بر غاز سوقى غازك فیشقیرمەسندن اکلاشیلور؛ بوندن
ماعدا بالخاصه هوا پك قورو اولدینى تقدیردە سوق
اولنان غاز بلوط حالتى كورولور وا كىرىتىلە دشمنك سېر
شىولرى اوزرنده كورىلەن فعالىت وا يشيدىلان كورولتىدىن
واورادە كورىلەن اوافق بايراق وهوa بالونلار تىن اکلاشىلير.

٨ - غاز نوبىخىسى غازك وجودىنى اكلار اکلاماز
ھان (غاز . . غاز . .) دىه باغرەرق غاز ماسكەسى
طاقارلر و غاز آلامىنك درحال بولوك والخ منطقەلىرىنە
و كىرىدەكى اودوكاھلەر و طوچى موضۇلىرىنە والخ ويرلىسى
تايمىن ايتىلىدىلر. غاز آلامىنى هر كس يان و كرى طرفىلە
قدر نشر و اعلان ايتىكە مجبوردر. غاز آلامىنك تلفونلە
ويا امر برلىزە ويرلىسى فرقە (غاز ضابطى) طرفىدىن
ئۈزۈلەن بىر آلام تىملىكى موجىنچە اجرى ايدىلىدەر. غاز

غاز مدافعه ادواتنك قطعاته تسليمنده بونتر قطعاتك مالي
صايلور . تعميره تحتاج اولان ، تبديلی اقضا ايدين
(قسم ۳ ماده ۳۰ م .) غاز ضابطاني طرفدن اردو غاز
ده پوسنه تسليم ايديلليدر .

٤ — عموم ضابطان ، کوچك ضابطان وافراده
با خاصه ايلك خطده بولنانله ۱ نومرو لو ذيلده محزر
بولنان غاز محاربه ومدافعه مخطره سنک توزيعي شايaban
توصيه در .

٥ — موضع محاربه لرنده جبهه کريلنده ضابطان
وکوچك ضابطانه مخصوص غاز تعليمکاهليينك تأسisi
توصيه اولنور .

— ب —

قطعاتك بردشمن غاز تعرضنده طرز حرکتی و آلام

٦ — متيقط بولنان و دشمني وهواني متاديآ ترص
ايدين بر قطعه غاز هجومنده هيج شاشيرماز . اراضينك بر غاز
هجومنه مساعد اولوب او لماديغنك تقديري با خاصه شايaban
اهميتدر . اراضينك وهواني ترص و تدقيقى قطعاته تسليم

ایتمک تر صدات هوائیه اسیاسیونی ایله فرقه غاز ضابطنک
معاونتلریله غاز ارکان ضابطنک وظیفه سیدر .

٧ - مر میلرک ، بوم بالرک غازلى اولدقلری خفیف
پاطلامەرندن و انفلقادن صوکره حاصل اولان دومانک
اراضى اوزرنده کشیف او له رق قالمەسندن اکلاشیلور .

بر غاز سوقى غازك فیشقیرمەسندن اکلاشیلور ؛ بوندن
ماعدا بالخاصه هوا پك قورو او لدینى تقدیرده سوق
اولنان غاز بلوط حالتى كورولور وا كثىتىه دشمنك سپر
شیلورى اوزرنده كوریلن فعالىت وايشىدىلان كورولتىدىن
واوراده كوریلن اوافق بايراق وهوالونلىرىنى اکلاشىلير .

٨ - غاز نوبخىسى غازك وجودىنى اکلار اکلاماز
ھان (غاز . . . غاز . .) دىه باغرەرق غاز ماسكەسنى
طاقارلر وغاز آلامىنك درحال بولوك والخ منطقەلرینە
وکريدهكى اردو كاهلرە و طوبىجى موضعلرىنە والخ ويرلىسىنى
تايمىن ايتىلىدىلر . غاز آلامىنى هر كس يان وكرى طرفلىرە
قدر نشر واعلان ايتىكە مجيوردر . غاز آلامىنك تلفونلە
ويا امىز برلزلە ويرلىسى فرقه (غاز ضابطى) طرفىدىن
وييرىلان برا آلام تاملېتى موجىنجە اجرا ايدىلىدىر . غاز

آلارمی فضله سس ویرن آلات ایله اجرا ایدیلور: (چاک، دمیر پارچه‌لری و ۶۰ الی ۸۰ سانتیم طولنده رای پارچه‌لری ایله و دودوک و اوتوموبیل بورولری). غاز ماسکه‌لری هان بر مافوقک امرینه انتظار ایتمکسزین طاقلمیلدر. زمینلکلرده اویویانلری هان اویاندیرملى و صحیه ضابطان و کوچک ضابطاتی خبردار ایتملیدر. قطعات محتمل بردشمن ھجومنک طردینه حاضر لئیدر.

هر حرکت سکونتله اجرا ایدملی. هر شدتلى حرکت غاز ماسکه‌سی طاقیلی ایکن بالخاصه تنفسه مشکلات ویریسور. ماسکه طاقیلی اولدینی حالده شدتله قوشانلر چابوق دوشلر و دوشکلری وقت ماسکه‌یی ضایع ایندر ویاخود بوزارلر. جبهه‌منه دوغری غاز سوق ایتدیرلیدیکی تقدیرده غاز بلوطنک کنیشلکنک تعیینی شایان اهمیت اولوب بو خصوص کشف و منطقه قوماندانلجه معلومات ویرملیدر. دشمن بعض دفعه‌لر بزی آلداتمک و غاز بلوطنک حقيقی کی دها کنیش اولدینغى کوسیترمک اوزره غاز بلوطی خارجنده عادی دومان بلوطلری ده حصوله کتیرر.

غاز آلارم ترتیباتی احوال حربيه مساعده ایستديکي

وبالخاصه موضع افرادی تبدیل ایدلاریکی زمانلر قوقتوول
ایدللیدر .

٩ — زمینلکارک مدخللری برغاز هجومنده قیاملى
فقط محاربه حاضرلنى بوتداييرايىله سكتىيە اوغراما ميليدر .
بالخاصه صارغى محللری ، تلفون استاسيونلرى ولقى يوللرى
بلا تردد ايوجه قیانلىدر .

زمینلکلرده غاز آچىق محللرده فضلە زمان قالىور .
بوندن دولايى محال محفوظه لره كىوزدن مقدم بورالرى
ايوجه هوالندىر ميليدر .

١٠ — غاز هجومنك ختامنده غاز ماسكەلرى
مافوقلرک امرلرى ايله چىقارىلە جقدر . مافوقلرک يولنه .
مادىني زمانلرددە ماسكەنك نە وقت قالدىرىلە جىنى هر كىس
كىندى كىندىنە تعىين ايتلىدر . بونك اىچون بروجە آتى
اوج تجربە نظر اعتبارە آلنەرق تعىين كيفيت اولنور :

ا) — كورمك صورتىلە : غاز بلوطنك بقىيەسى نە قدر
خقيقىجە كورىلىرسە كورىلىسىن غاز ماسكەسى
چىقارىما ميليدر . كىيجه لىن ايسە اطراف جىب
الكتريق لامېسىلە ويا ضيا فشنكلرىلە قىصە

مدت تسویر ایدیله رک غازک موجودیتی کوریله .
بیلور .

ب) - قوقو تجربه سی : هیچ غاز کورلمدیکی حالده
ماسکه بر پارمه مقاله خفیفجه یناق اوستدن آرمه لق
ایدیلوب آغن قبالي اولمک او زره غاز قوقوسنک
موجود اولوب اولمادینی قیصه بر تنفسله
اکلاشیلور .

۲) - ماسکی براي تجربه چیقارمک : اولکی تجربه ده
هیچ بر غاز قوقوسی حس ایدملدیکی تقدیرده
ماسکه براي تجربه کالدیریلور فقط غازک هنوز
موجود اولمادینی حس ایدیلرسه ماسکی تکرار
طاقلی و بو تجربه چاریک ساعته بر تکرار
ایدملیدر . شمده یه قدر دشمنک غاز محارباتنده
قولاندینی مختلف غازلرک جنسنی ، مقدارینی
تلکلی اولایه حق صورتده تعین ایده جك بر
مادة کیمیو یه موجود دکادر .

۱۱ - بر کیمسه غازدن خسته اولمادینی تقدیرده
دو قورک ورودینه قدر بروجه آتی تدایر و تداوى
ایدملیدر :

خسته اول امرده غازی منطقه لردن خسته نقل
ایده جک افراد طرفندن ماسکلر طاقیلمش اولدینی حالده
غازک ممکن اولدینی قدر داڑه تأثیری خارجه کوتورملی .
خسته آغیر ویا خفیف اولسون قلیک حرکتی و قایه
و سهولت تنفسی تأمین ایتمک او زره ممکن مرتبه شدته
حرکتند اجتناب ایله احتیاطلی اوله رق سکونته نقل
وسوق ایدلیلیدر . خسته لرک غاز منطقه سندن اثنای نفلر نده
ماسکه سز خسته لره طاقه بیلمک او زره خسته نقل ایدنلرک
یانلر نده احتیاط ماسکلر بولنلیلیدر . خسته لر غازدن امین
بر محلده یاتیریلوب او زولری او روتوللیدر . هر شیدن اول
تیز صاف هوا تنفس ایتدیرمللیدر . غازدن خسته اولانلرک
البسه لرندن غاز قوقوسی انتشار ایده جکندن البس هری
تبديل ایدیله مدیکی حالده خسته لر بربندن او زاجه
یاتیرمللیدر .

قبالی بر محلده (خسته آرابه سندن) یاتملری لازم
اولدینی تقدیرده او طهنک کوزلجه هوا آلسنی تأمین
ایتملیدر . خسته نک وجودینی آرزو ایتدیکی وجهمه دوز
و یاخود یوکسک اوله رق یاتیرملی . کوکسنک آغرسیندن

شکایت ایتدیکی تقدیرده برونسه ویا آغزینه القول ویا
قونیاقله باطیرلش پاموق طوتیلیدر . خسته صو ایچمک
آرزو ایتدیکی تقدیرده تیز صو چای ویا قهوه ویرملیدر .
بایلش اولانلره صو ویمک ویرلماملی . مولداخوضه تنفس
ایتديرمک آنجق صحیه ضابطان الخ . . . طرفدن احرا
ایدیلور .

فصل (ج) غاز ماسکه سی

a عمومی

۱۲ — غازلر پک چابوق تأثیرات اجرا ایتکار ندن
دشمن طوبچی آتشی منزلی داخلنده هر کس کندیسته
غاز او طه سنده اویدیریلان بر غاز ماسکه سی ایله تجهیز
ایدللیدر . بوماسکه کل استراحته ، ایشده والحاصل هر
وقت برابر بولنلیدر . بو خصوصده کی تفرعات اردو ،
قول اردو قوماندانلری ، والخ طرفندن امر ایدیلر .
دشمن طوبچی آتشی منزلی خارجنده حاضر لق قوطولزنده
بولنان غاز ماسکه لری بز چانطه سنده محافظه ایدیلر .
سواری محرا محاربه سنده غاز ماسکه سنی حاضر لق قوطوسنده
اولذینی حالده صول او موزی او زرینه آصرق طاشیر .

حاضرلۇق قوطىسى ايلىكى آرقىدە صاغ دوكمىيە
ايلىكلىرىن . احتياط سوزكىج و ماسكە طوربىسى قبورلۇقى
محافظه ايدىلىر . هر عسکر غاز ماسكە سىنك محافظه سىندىن
مسئۇلدر .

حيوانلار اىچون حيوانك باشنى ئامىلە كېچىجىك قدر
بويمۇك اىچىنە ياش اوت طولدىرىلىش قالىنجە بىر جوال
حيواناتىپ بر درجه يە قدر غازدىن محافظه ايدىرا خور بىچەلىرى
وقپۇلرى صىقىيىجە (آرمەلۇق قىلمايمىحىق وجىھە) قىادىلىلىدىر .
آچىقىدە بولنان حيوانلىرى غازدىن امین يوكسەك و ياروز كارلى
يعنى غازك ترا كم ايدىمىيە جىكى و يا درحال طاغىغىلە بىلە جىكى
 محللىرى چىقارملىدىر . پوستە كۆكىر جىنلىرىنىڭ محافظه سى
اىچون غازە مخصوص قىسىر قوللانىلۇر .

اوتو موبىيل شوفورلىرى و بىسىقىلتەجىلىر اىچون غاز
ماسكە سىندىن ماعدا تنفس آلتىرى طلب ايدىلە بىلۇر . دها
ابى كورە بىلەك اىچون بوتنفس آلتىرى غاز كۆز لىكلەر يە
برابر قوللانىلۇر .

۱۳ — مأذونىت ، خستەلۇق صورتلىلە و يا موقە
قطعلمىنى تۈزك ايدىن ضابطان و افرادك غاز ماسكەلرى اردو

قوماندانلنيك امريله کوره غاز منطقه‌سي خارجندہ کي
قطعاته ويريلوو . غاز ماسکلريله تجهيز ايديلن قطعه‌لرہ
(احتياط قطعاتي ، تعليمکاھلر ويکي تشکيلات داخل)
نقل ايديلش اولان افراد و ضابطان غاز ماسکلريلی برابرلندہ
آلورلر .

۱۴ — هر فرقه ده والخ . . . موجوددن يوزده
اون نسبتinde فضلہ بر مقدار احتياط ماسک بولنديرليلدیر .
بوغاز ماسکلری فرقہ قوماندانلريينك امری وجهمه فرقہ
ده پولرنده ويا آلايدرده بولنديريلوو . فرقہ دن خارج
قطعاتك فضلہ غاز ماسکلری اردو ويا قول اردو قوماندانلني
امريله حفظ اولنور . اردو غاز ده پوسنده بولنه جوق
احتياط غاز ماسکه‌سي مقداريني [هر فرقہ ايچون احتياجه
کوره : سکونتلى جبهه‌لرده بھر فرقہ يه (۱۰۰۰) ماسک]
اردو قوماندانلني (غاز اركان ضابطلي) تعين ايدر .
احتياج حالتده اساس محاربه جبهه‌لرندہ بولنان قطعاتك
احتياط غاز ماسکلری انحصار ده پوسندين تزييد و تعييه
ايديلہ بيلير . اشبو غاز ماسکلری فرقہ ده پولرنده حفظ
اولنور . غاز ماسکلری انحصار مستتنا احوالده وضعیت

جبهہ ایجاد ایتدیردیکی زمان اردو قوماندانلغنٹ امریلہ
قول اردو قرارکاہلرنده محافظہ ایدیلہ بیلور ۔
غیر محارب اولوب ده غاز منطقہسی تھلکہ سنده بولنان
قطعاتک ایجادبنے کورہ غاز ماسکہ لریلہ تجهیز لری اردو
قوماندانلغنٹ امری اوڑوینہ اجرا ایدیلور ۔

۱۵ — عموم قطعات غاز مدافعہ و سائٹلرینی دامنا
برابر لرنده بولندیرولر . موجودلرندن فضہ ماسکہ ، آلام
ادواتی و سائرہ ۱۴ . مادہ ده اولدینی کبی اردو قوماندانلغنٹ
امریلہ یاقطعات نزدندہ برائقیلر ویاخود اردو غاز دہ پوسنہ
عقل ایدیلور ۔

فصل ب

غاز ماسکہ لرینٹ اویدورلسی

۱۶ — غاز ماسکہ لری الحق تمامیلہ اویدورلسی
وقصوص سر اولدینی حالدہ بزی محافظہ ایدہ بیلور . (۱۸ ،
۲۳ و ۲۸ نجی مادہ لرہ مراجعت) غاز ماسکہ لرینٹ
اویدورلسی بلوکلر ده واخ ... برضابطک و ممکن مرتبہ بر
غاز ضابطک تحت نظارتنده اجرا ایدیلیر ۔

ماسکلرک اویدورلىسى بى قوقولى اوطنده اجرى
ايدليلىدە ؛ بوئشادە بر طىب ويا بر صحې كوجك ضابطى دە
موجود بولنلىدە .

۱۷ — غاز ماسکلارى ۳ مختلف بويىدە اوڭرق
توزيعع ايديلور :

- ۱ نومرولىلر بويوك ،
- ۲ ، وسط ،
- ۳ ، كوجك بويدر .

ماسکلارك بويى افرادك كىنيه و معاش دفترلىنده قىد
ايدليلىدە .

۱۸ — ماسکلارك اويديرلىسى سوزكچ طاقىلىمش
اولدىنى حالدە ياتىلماي و بروجھ آتى خصوصاتى نظر اعتباره
آلنمىلىدە :

ماسکنك بويى (بويوكلىك) ،
ماسک شىرىدلرىنىك وضعىتلىرى واوزونلىقى ،
كوزلكلارك كوز او كىنده بولنلى (كوزلر كوزللك
براز او رەتسى او سىتىدە بولنلى) ،
آنده بورو شوقلۇ حاصل او لما يە جق ، كوزلر تضييق
كورمه يە جك ،

ماسکه نك شقاقلره ، يناقلره وچكه آلتنه (بوقسمده
 فضله صقال بولانمليدر) تماس ايتش بولنمليدر ؛
 ماسکه سوزكج فتحه سنى قپامامليدر (عكسي حالده
 اغزاق فتحه قياغى قوللانمليدر) .
 ماسکه آلندن قايارسه ويما كوزلكلر الجاقده قالور ايشه
 ماسکه نك كوچك اولدىني اكلاشيلور . بالعكس ماسکه يوزه
 وچكى يه ياشماز و كوشك دورور ايشه بيو كدر واخود
 تثيت شريدلرى او زوندر .

يوز پك ضعيف اولدىني تقديرده اسى جنس
 چرچيومسنە ماسکه لرڭ صيقى او لهرق اويدورلىسى كوجىدر .
 بو تقديرده اسى ماسکه يرينه يكى جنس (چرچيوملى)
 ماسکه آلمليدر . جهره پك او زون اولدىني تقديرده
 كوزلكلرى تمايمىلە او طور تىق او زرە بر نومرس ولو ماسکه
 ويرلىدر . ماسکه نك يوزه وچكى يه صيقى او لهرق اويدورلىسى
 اىچون تثيت شريدلرى قىصادلى . عين بوي ماسكىلر
 اكثيرىتلە بىر بىندن فرقىلدر . باشى پك كوچك او لاند
 اىچون تثيت شريدلرىنى قىصادلىدر .

ماسکه طاقيلى اولدىني حالده يره ياتهرق نشان آلمى

مکن او مليیدر . بو انساده بالخاسه کوزلکارک دوغری
دورمسنه دقت ايد مليیدر .

١٩ — قطعاتده کافی مقدار قوقولی او طهر
بولندیرملى .

٢٠ — قوقولی او طهیه غاز چمنز رصـورـتـهـ
قادلسی ايچون ايکی قپولی و طیشارودن ايچری يه باقه بىلەك
اوزره بـرـبـخـرـمـسـیـ بـولـنـسـوـ وـايـچـرـوـسـیـ بـرـمـانـغـهـ استـيـعـابـ
ايـدـهـ جـكـ وـسـعـتـهـ اوـلـسـیـ لـازـمـدـرـ . الـلـیـ مـتـرـوـمـكـعـیـ وـسـعـتـهـ
اوـلـانـ بـرـقـوـقـولـیـ اوـطـهـدـهـ بـرـقـوـقـولـیـ مـادـهـ وـيـاـنـوـرـ طـبـانـجـهـ سـیـلـهـ
انـداـخـتـ ايـدـيـلـنـ بـرـقـوـقـولـیـ فـشـنـكـ ايـلـهـ قـرـقـ نـفـرـكـ غـازـ
ماـسـكـسـیـ اوـيـدـيـرـيـلـهـ بـیـلـرـ وـبـورـاـدـهـ يـاـيـلـهـ جـقـ تـعـلـیـمـلـرـ يـاـيـلـوـرـ .
قوـقـولـوـ اوـطـهـلـرـدـهـ بـشـقـهـ بـرـ محـارـبـهـ غـازـنـكـ استـعـمـالـیـ بـرـ
قـضـانـكـ وـقـوـعـهـ كـلـهـ بـیـلـمـسـیـ اـحـتـالـنـدـنـ دـوـلـاـيـ مـنـوـعـدـرـ .

٢١ — ماـسـكـلـرـ قـوـقـولـوـ اوـطـهـدـهـ اوـيـدـيـلـيـرـكـنـ ماـسـكـنـكـ
تـامـ اوـيـدـورـيـلـوـ اوـيـدـورـلـاـدـيـنـیـ شـدـتـلـیـ حـرـکـاتـ ايـلـهـدـهـ
قوـنـرـوـلـ اـيـتـمـلـیدـرـ . (مـادـهـ ٣٩ـ مـادـهـ مـرـاجـعـ) . ماـسـكـنـكـ
تـامـيـلـهـ مـعـاـيـنـهـ مـیـ مـادـهـ ٢٨ـ . كـوـرـهـ تـأـمـیـنـ ايـدـيـلـهـ بـیـلـوـرـ . بوـ
صـورـتـلـهـ ايـدـيـلـنـ مـعـاـيـنـهـلـرـ نـتـیـجـهـ سـنـدـهـ اوـيـدـورـيـلـنـ ماـسـكـیـهـ
احتـیـاجـ حـاـصـلـ اوـلـوـرـ .

غاز ماسکه لرینك قوقولى او طهدە معاینه سی لاقل اون
دقیقە دوام ایتملیدر . بر راحتسز لق حس ایدنلر قوقولى
او طەپى هان ترک ایتملیدرلر .

قووقولى او طەدن چیقان افراد ماسکەپى هان چیقار ماملى
والبىسىلرینك غاز قوقوسى چیقىجە يە قدر بىرىندن بر آز
اوزاجە دور مالىدلرلر . اىكى اوچ دقیقە صوکرە تىجرىپەي
ادارە ايدن ضابط غاز ماسکەسنى چیقار تىرىھرق افرادڭ
كوزلۇنى معاینه ايدر . كوزلۇرى ياشارمش اولان افراد
تىجرىپە باشقە بىر ماسکە ايلە تىكار ایتملیدر .

۲۲ - كوزلەكلى افراد اىچون آيرىجە خصوصى
كوزاك جېت صحىھ دن طلب ایدمللىدلر .

فصل ج

ماسکەنڭ صورت مخافظە و معاینه سى

۲۳ - ماسکەلر غايىت ايى مخافظە ایدمللىدلر ؟
د طوبىتىن ، يانان سىغارە دن و فارە دن الخ . . . . وقايم
ايدمللىدلر .

ماسکه نک بزینه یاغ ، زیتون یاغی و بتین کی مواد سودول ماملیدر . ماسکه نک معدنی قسملرینک ده بوندن دولایی یاغلانمی منوعدر . باش ماسکه لری خی قوری بربز ، استوپی ... ایله سیلمه لی ویا هواهه قورو غلیدر . ماسکه لرک صوبا ویا کونشده قورودلسی منوعدر . طوکمش ماسکه لری تدریجی او له رق ایستمیلیدر . بوزولان ماسکه لر مقداری در حال بیلدر ملیدر .

٢٤ — بوزوق ماسکه افراد او زرنده ویا قطعات نزدنه بر اقلمایوب تبدیل ایدمایلیدر . انجق احوال فوق العاده ده بوکی ماسکه لرک در حال تبدیلی ممکن او له مادیفی تقدیرده ماسکه بزندہ کی کوچک دلیکلر قطعات نزدنه بولنان احتیاط سوز کچ قوطوسی پیاغی اطرافده بولنان پاشقان شریدله ویا بوکا مماثل بر ماده ایله قابادیله بیلیر . غاز مخاربه سی انسانده ماسکه بوزولور سه ماسکه دی همان چیقار ملی سوز کچ ده ماسکه دن چیقاریله رق سوز کچ ویده سی اغزه النوب بو واسطه ایله تنفس ایدمه لی و بورون دخی ال قابادیلدر . ماسکه واغز لق کاملاً بوزوق ویا اساساً موجود بولنادیفی تقدیرده صوک بر چاره اولق او زرم ماسکه یونه صویه بانیرلش بز اغز و برونه قبادلای .

تعییرات اردو و فرقہ غاز دہ پولرنده یا پیلور (قسم ۳
و ۲۷ . مادہ ملہ م .)

سو زکچ (۱) غاز محاوبہ سی نہ قدر او زون سور رسم
سور سون هر بر غاز هجو منه مقاومت ایدر . فضله زمان
قول لانش اولان سوز کچلر تنفس ده زیاده مقاومت
کو ستریور لر . (بو کی سوز کچلر ک معاینه سی لازم در :
۲۸ . مادہ میہ م .) بو مند دولا بی سوز کچلری هر بر دشمن
غاز هجو مند ویا طوبیجی غاز تائیں اند اختندن (لاقل ۶
ساعت دوام ایتمی) صو کرہ تبدیل ایدملی دیر . بو حال ده
سو زکچ درون ندہ کی مواد کیمیو یادن انجق پک از مقداری
استعمال ایدلش اولور . سوز کچلر ک بلا سبب وقت ندن اول
تبدیل ندن چکن ملی دیر ؛ چون که عکسی تقدیر ده قطعات
تر دنسن ده قول لانش سوز کچ هیچ قالماز . سوز کچلر ک بر
هجوم انسان سندہ تبدیلی پک تھلکہ لی اولوب قطعاً منوع دیر .
۲۵ — غاز ماسکہ سندہ سوز کچ طاقی لی اول دینی
حال ده حاضر لق قو طی سندہ محافظه ایدی لور . غاز ماسکہ لرینک
تثیت شریدلری طاقی لمقسزین بو یون آسقی سی واسطہ سیله
بو یون ده طاشیتمہ سی آتھق مسستنا اوله رق آز بر زمان
ایچون اولا بیلور .

۳۶ - ماقوقلر غاز مدافعه و سانطني صيق صيق

معاينه ايتيليدرلر . آيده بردفعه بالعموم ضابطان ، كوجك
و افرادك ماسكىلرى قوقولى او طهلرده معاينه ايدىلى و بو
معاينه لرده آيرىجه ليستهار طوتليلدر .

۱) بـ رـ طـ قـ مـ لـ اـ سـ كـ جـ نـ سـ سـ وـ زـ كـ لـ رـ اـ يـ لـ هـ ۹۱۶/۶/۱۰

تـ اـ رـ يـ خـ لـ وـ دـ هـ اـ وـ لـ كـ سـ وـ زـ كـ لـ رـ كـ اـ مـ لـ لـ اـ تـ بـ دـ يـ لـ اـ يـ دـ لـ شـ اـ وـ لـ وـ بـ
الـ يـوـمـ الـ دـهـ بـوـلـنـانـلـرـ سـهـيـلـ التـفـقـ سـوـزـ كـلـدـرـ .

(قولاق زارندن معلول اولانلر) طيب طرفدن

بـ المـعـاـيـنـهـ بـوـ خـصـوصـ تـعـيـيـنـ اـيـدـيـلـهـرـكـ مـرـ قـوـمـونـكـ غـازـ هـجـوـمـلـنـدـهـ
قولـاقـلـىـنـىـ پـاـوـقـ اـيـلـهـ طـيـقـاـيـهـ بـيـلـمـلـرـ اـيـچـوـنـ يـانـلـرـنـدـهـ
پـاـمـوـقـ بـوـلـونـدـيـرـمـهـلـرـ لـازـمـدـرـ .

۳۷ - غـازـ مـاسـكـلـرـ آـرـهـ صـرـهـ غـازـ ضـاـبـطـانـ وـغـازـ

كـوـچـكـ ضـاـبـطـانـ طـرـقـدـنـ مـعـاـيـنـهـ اـيـدـيـلـيـلـدـرـلـرـ . بـونـدـنـ مـاعـداـ
غـازـ كـوـچـكـ ضـاـبـطـانـ منـسـوبـ اـولـدـقـلـرـىـ قـطـعـاتـكـ غـازـ
مـاسـكـلـرـىـنـىـ عـلـىـ الدـوـامـ كـوـزـدـنـ چـيـرـمـيـدـولـرـ . غـازـ مـاسـكـلـرـىـنـكـ
معـاـيـنـهـ سـنـدـهـ بـرـوـجـهـ آـتـىـ خـصـوصـاتـ ئـظـراـعـتـبـارـهـ آـلـمـايـلـدـرـ .

۱ - مـاسـكـ يـريـنـهـ خـارـجـدـنـ باـقـهـرـقـ : (مـيـخـانـيـكـ
قـصـورـلـرـ ، دـلـيـكـ وـيـرـتـيقـ) ، فـناـ تـعـمـيرـاتـ ، دـوـقـوـمـهـ

خطالری یاغ ویا پاس لکه‌لری ایچ طرفدن یاقه‌رق :
لاستیک خلقه‌سنک نقصانی ، لاستیک ، بزک دلیک اویلسی
یاغ ویا پاس لکه‌لری اویلسی .

ب — دیکیش : بز اوزرنده ورنیق قریقلری ،
ورنیق دوشمه‌سی ، بزک بوکوتی تشکیل ایتمسی دکل .
ج — کوزلک جاملری ؛ خارجدن ؛ جاملرک فنا ویا
نقصان ربط ایدلش اویلسی ، جاملرک اوینامسی ، جاملرک
قیریق ویا چیزیک اویلسی ، ایچ طرفدن تنبکه کنارینک
سرت اویلسی ، جام چنبرینک کوشک اویلسی .

د — آغزلق خلقه‌سی : اغزلگ بزه قصورلی اوله‌رق
ویط والصادق ، تنبکه‌نک بوزوق اویلسی لاستیق خلقه‌نک
کوشک اویلسی ویا هیچ بولنامسی ویده‌نک بوزوقلنی .

ه — تفرعات : لاستیق اغزلقده‌کی چلیک ویده‌نک
وماسکده تثیت شریدلرینک کوشمه‌سی ، شرید و باغلرک
بوزولسی .

ف — سوزکچ ویده‌سنک بوزوقلنی سوزکچ اسقره
سنک محرك اویلسی ، تنفس مقاومتک پاک فضلہ اویلسی
تنکه‌نک چاتلاق و قیریق اویلسی .

ع — چانطه و حاضرلوق قوطىسى : قىاغك اىچە
قىاناماسى ، اىچە طرقىدە تىنکە كنارىينك بىك كىسکىن اولىسى
وقو طۇ اىچىنده سرت پاسىرگ بولنىسى .

آ — مادەستە ذىيل :

ماسکەتك بىز قىسى كاملاً قصورسز اولىيىدر . دوقومە
خىطالارى ودىكىش نقصانلىق (براپېلگەك ويا بر دو كومك
اكسىكلەك ويا بشقە صورتە بىر نقصانلىق) تەلکەلىيدر .
آشىنىمش بىزلى ماسکەلر حرب اىچۈن غير قابىل استعمالدر .
ماسکەتك دمير اقسامىنده ، بىزندە و كوزلەك كنارلۇرنە
حصولە كلن پاصل لەلرى قىزىل و قەھوھە رەنگىنە اولىدىنى
وبىز اوزرىنە ايز تشكىل اىتتىكى حالمە تەلکەلىيدر .
بىزك لاستىك طبقةسى آشىنىمش ويا چىزلىش اولىمامى .
بو كى زيانلارا كىثىيا كوزلەك ويا آغزىلۇق جوارىنە حصولە
كلىور . لاستىك طبقةسىنە دو كوملر بولنمەلىيدر . چونكە
بونلاردىلەك حاصل اىدرلر . لاستىك طبقةسىنە دىلىك او لوب
اولىادىنى ماسکەتك ، اىچىنەن باقلامق اوزرە آيدىنلەق قارشى
طوتولىسى اىلە كورىلە بىسلير . اوافق بر آيدىنلەق ويا نقطە
تەلکەلىيدر . ياغ ويا زيتون ياغى لاستىك طبقةسى يموشادىر
وبوزار .

ب — ماده سنه ذيل :

ديكيش يرلري دوكومدر ورنيق ايله طلا ايديش
بولنمير . بالخاصه كوزلك جوارنه ورنيق قولايقله
جاتلار . بناء عليه بز بوكونتيلرينك كنيشهه مسنندن دولاني
طلا چاتلاماميدير . آز برشى چاتلامسى ضرر ويرمن .
ورنيق اساس ديكيشلرده او لمامق او زرده .

ج — ماده سنه ذيل :

كوزلكلرا ييلك ايله تماميله صيقىجه باغلانمش او لمليدير .
كوزلك جاملىرى او زرينه خفيفجه باش پارمقله تضيق
ايديكى حالده دوناميدير . كوزلكلرك كناري جاتلاق
(بالخاصه بو چاتلاقلىق كوزلكى محافظه ايدن دايره وى
منك چارچيوه سنه يقين او لورسە اهميتىدير) او لماملى .
كوزلكلرى بر ضمع مايىعى ايله طلا ايديش ويا كوزلك
كنارلىرى دايره وى بر معجون ايله تجهيز ايديش او لان
ايى جنس غاز ماسكىلرى بر طرف ايديلىدير . چرچيوهلى
ماسكەنك كوزلكلرى تماميله تثبيت ايديش وضمع مايىعىله
طلا ايديش او لمائىدير . وبوندە جام كناوندەكى حلقوه وى
دايره خارجا باصلاحىمش او لماملىدير .

۵ — ماده سنه ذيل :

ماسکه بزى آغزلق خلقه سى نه دايرآ مدار تماميله
 ايپلكله ربط و تثيث ايديلش اوبللى ، خلقه نك و يده سى
 اكرى او لماملى ، سوزكچ آغزلق خلقه سنه قولايقله
 و تماميله و يده لنسى ممکن او بللى ، آغزلق خلقه سنه برجم
 تشکيل ايده جك قدر پاصل او لماملى ، كرك و يده هلزننده
 كرکسه خلقه ده لهم قسمنده بوزو قلق او لماملى . لاستيك
 خلقه و يده نك قاعده سنه ايجه يايپلشمش بولنمليدر .

۶ — ماده سنه ذيل :

سوزچك معاینه سى هم خارجدن تنکه اقسامی کوزدن
 پچريله رك هم ده تنفس مقاومتی قونترول ايديله رك اجراء
 ايتديريلر . سوزكچ و يده سى اكريلش و يا پاصلانش او لماملى .
 و ماسکه آغزلقنه ايجه و يده لنھ بيلملى . هر ايکي سوزچك
 آغزلق دليکنه غاز فود ايتمه جك وجهه و يده لنسى ممکن
 او لوپ او لماديغى قونترول ايديلليدر . قياغى کوشەك او لان
 سوزچكلر استعماله صالح دكادرلر . تنفس مقاومتی پك
 فضلە او لان سوزچكلرى بطرف ايتمك ايچون معاینه
 ايديلور . تنفس مقاومتى ۸ ميلمترەدن فضلە او لان

سوزـچـلـرـى بـرـطـرـفـ اـيـتـمـىـدـرـ . سوزـچـلـرـكـ تـنـفـسـ مـقـاـوـمـىـ
 صـحـراـ تـنـفـسـ مـقـاـوـمـىـ مـعـاـيـنـهـ آـتـىـلـهـ (هـ آـلـاـيـدـهـ وـهـ مـسـتـقـلـ
 تـشـكـلـاتـدـهـ بـوـآـلتـدـنـ بـرـ دـانـهـ بـولـتـورـ) قـوـنـتـرـولـ اـيـدـىـلـيـدـرـ .
 سوزـچـلـرـكـ تـنـفـسـ مـقـاـوـمـىـ يـكـىـ بـرـ سوزـچـكـ اـيـلـهـ مـقـاـيـسـهـ
 اـيـدـىـلـهـرـكـ قـوـنـتـرـولـ اـيـدـىـلـيـدـرـ بـوـمـعـاـيـنـهـ آـتـلـىـنـكـ اـصـوـلـ اـسـتـعـمـالـىـ
 هـ آـلتـكـ اـيـچـنـدـهـ بـرـ تـعـرـيـفـاـمـهـدـ يـازـيـلـيـدـرـ . سوزـچـكـ قـوـنـتـرـولـ
 اـيـدـىـلـشـ اوـلـدـيـنـىـ بـرـ تـمـغـاـ اـيـلـهـ اوـزـرـىـنـهـ اـشـارـتـ اـيـدـىـلـلـيـدـرـ . بـوـ تـمـغـالـرـ
 حـرـيـيـهـ نـظـارـتـىـ ۱۰ نـجـىـ شـعـبـدـنـ طـلـبـ اوـلـنـهـ بـيـلـوـرـ . مـعـاـيـنـهـ
 اـيـچـوـنـ قـوـلـلـانـيـلـانـ مـقـاـيـسـهـ وـاـحـتـيـاطـ مـقـاـيـسـهـ سـوـزـچـلـرـنـدـهـدـهـ
 عـيـنـ تـمـغـاـ اـشـارـتـ اوـلـلـيـدـرـ . سـوـزـچـلـرـكـ تـمـغـاـ نـوـمـرـ وـلـرـيـلـهـ
 آـلتـكـ تـمـغـاـ نـوـمـرـ وـسـنـهـ تـوـافـقـ اـيـتـمـىـ شـرـطـ دـكـلـدـرـ .

غـ — مـادـهـ سـنـهـ ذـيـلـ :

حـاضـرـلـقـ قـوـطـوـسـنـكـ اـيـچـ طـرـفـ كـامـلاـ دـوـزـ اوـلـلـىـ
 وـمـاسـكـ قـوـطـوـ اـيـچـنـدـهـ اوـيـنـاـمـاـقـ وـبـوـ صـوـرـتـلـهـ مـاسـكـهـيـ
 سـوـرـتـنـكـدـنـ منـعـ اـيـمـكـ اوـزـرـهـ قـيـاغـكـ اـيـچـ طـرـقـنـدـهـ مـاسـكـهـ
 اوـزـرـىـنـهـ تـضـيـقـ اـيـدـهـ جـكـ وـجـهـلـهـ قـوـسـ شـكـلـنـدـهـ تـلـىـ بـولـتـلـيـدـرـ .
 اـيـچـ طـرـفـ سـرـتـ وـيـاـ كـنـارـىـ كـسـكـينـ اوـلـانـ حـاطـرـلـقـ
 قـوـطـوـلـرـىـ تـبـدـيـلـ اـيـدـىـلـلـيـدـرـ . اـحـتـيـاجـ حـالـتـدـهـ بـوـ قـوـطـوـلـرـدـهـ

ماسکلر يالكىز معاونه اىچون قوللانيلور طاقىلىمش سوزكچ
 ايله برابر حاضرلۇق قوطىسىنە يىلشىمىش اولان ماسکلر
 صاللاندىنى تىدىرىدە اويناماملىيدە . حاضرلۇق قوطولرىنىڭ
 خطالى اويماسى ماسكىلرلە بوزولىسىنە سبب اوولور . ماسكەنك
 حاضرلۇق قوطىسىنە آشىنىمىسى اك زىيادە صنوف را كېدە
 و قوبۇلۇر ماسكىلر بوندن دولايى حاضرلۇق قوطىسىنە
 سىيقى واويناما يەجق بىرصورتىدە وضع ايدىلشى اويمالى .
 و حاضرلۇق قوطوسى اىچە وجودە تىتىت ايتىلىيدە .
 (۱۲ . مادە يە مراجعت) .

۲۷ . مادە دە تفصىل اولونان خطاؤ نقصانلىرى حاوى
 غاز ماسكىلرى تېديل ايدىلىلىدە .

۲۸ — ماسكەنك خطالى اوlobe اويمادىنى تىلەمە
 تىجىيە سىلەدە قوتىرول ايدىلە بىلىر . بونك اىچون ماسك
 اوزونجە بىرمىت يوزە كېرىيەلەرك اىچ طرفى تىلە ئاما
 اىصلاحىنیر ؛ بو حالدە ماسك بوزوق اىسە اىصلاحلىق بىزك
 خطالى و نقصان اولان يىلرنىن خارجە كېھرەرك ماسكەنك
 بىزندە آچىقىجە كورولە بىلە جىك وجەلە قويى و باش بىر طاقىم
 لەكلە حاصل اوولور . ماسكەنى اىچە معایىتە ايدە بىلىمك اىچون

لاقل اون بشن دقیقه قدریوزه طاقیلمش حالده بر اقایالیدر .
بو تخبر بهده لکه حاصل ایدن ماسکه لر بور طرف ایدمللیدر .
یاغمورلی هوالوده بو تخبر بملر اجرا ایدیله من . بو تخبر به
اک مناسب ۳۳ . مادهده مذکور ماسکه ایله یا پیله جق
تعلیملره علاوهً یا پیله ایدلیدر . هر حالده بوصورت تخبر به دیگر
اساسلى تجاربه نظرآ ایکنیجی درجه ماهیتنده قالیر .

۵ - تعلیم و تربیه

- ۲۹ - غاز مدافعه ادوانتک استعمالی عمومه اهمیته
تعلیم ایدمللیدر . بو تعلیملر حرب ماسکه لرینی بوزمامق اوزره
بدایته داخل مملکته عجمی افراد تعلیم کاهله رنده الخ ۳۰۰
جهه کریسنده تعلیم ماسکه لری ایله اجرا ایدیلور . تعلیم
 MASKE سی احتیاجی غاز ضابطانندن طلب ایدمللیدر .
- ۳۰ - آنچق تعلیم ماسکه لرینه کوزه چارپه جق
وجمهه اشارت قویلی : ماسکه لری آغن لق حلقوسی و ماسکه
طوره سی اوزرینه قرمزی یازی ایله « تعلیم ماسکه سی »
عباره سی یازیلایدر . خارجدن کوزلکلر ک چنبرلرینه

و سوزكچ ايله حاضرلوق قوطوسى او زرينىه بىر قرمى
خلاقە چىزمالىيدر .

٣١ — تعلم ماسكەلىرىنىڭ آيرىمەجە افرادە اويدورلىسى
لازم دكىلدر . بوماسكەلر بلوكلار نىزدىنە بولنسور . آنجق
تعلم ايچۈن افرادە وىريلور تعلم ماسكەسى ايله قوقولى
او طەيە كىرمەك قطعىياً منوعدر . تعلم ماسكەلىرى طېپىلر
طرقىدن بونلارك مدت استعماللىرىنى واحوال صحىيە كورە
مۇكىسە هر ٨ : ١٤ كۇندە بىر دفعەدە زەنگىتكە ايتدىرىملىيدر .

٣٢ — قوقولو او طە خارجىنە يا پىله جق تعلم :
ما سكەبى طاققى ايچۈن حاضرلامق ؛
ما سكەبى چابوق و دقتىلەجە طاققى (غاز حاضر لقىنە
٦ ثانىيەدە) و چىقارماق ؛
كۆزلەكلىرى ما سكە طاقىلىمش او لەيىنى حالدا ما سكە بىزىلە
سېلىنىسى ؛
كۆزلەكلى افرادە انداختە مخصوص كۆزلەكلىرى
طاقدىرىلىسى ؛
طاقىلىمش ما سكەنىڭ باغانلىنىسى ؛
طاقىلىمش ما سكە ايله حال استراحتىدە تنفس (راحت
ويواش تنفس) ؛

عین تعلم حركت اشناسنده (ماسکه با غلامش او لدیني
حالده) :

ادمان تعليملىر ؛

۳۰ دقيقه قدر يورو مك ؛

قوشار آديم ؛

سورونمك ، يوك طاشيمق ؛

سپر قازمق ، جبيخانه طاشيمق ؛

سلامى طولديروب بوشالىق ؛

(مذكور تعليملىر كىچە قاراكلقندە و مختلف اراضىدە

ياملاى) :

امرک اعطاسى ، قوماندا ايتك ، مسافه تخمين ايتك ؛

باغلى ماسکه ايله نشان آلمق وانداخت تعليملىرى

(بالخاصه يقين مسافه لرده ، عين زمانده نشان نقطه سنى

وارپەجى اشاغى ويا يوقارى انتخاب ايتك ...) ؛

طوب وبومبا طوپىنك سختله انداختك تعليمى ؛

ال حمبرەلر ينك انداختى ؛

تلفونك استعمالى وتلفون خطلر ينك تعميرى ؛

ياراليلاره ايلك يايىلەجق معاونت ؛

استعمالان صوکره ماسکنك قوروتلمسى و ماسكىي
قاتلامق ويرينه قويق ،

۳۳ — يوروچي وجود حرکاتيله او له جق تعليمىر
محاربه سوزچىلىه (نفس مقاومتلىرىنىڭ آزىزىدىن دولايى)
يا پەلىيدۇ . تعليم انسانىنده عموم حرکات استراحتله اجرا
ايدىلى .

۳۴ — « ماسكىي آص » قومانداسى او زىرىنه ماسك
بويون آسىقى شريدى ايله (كۈزلىكلر او ك طرفه كلىك
او زىره) بويونه آسىلور . « سوزبىجي ويدالا » قومانداسى
او زىرىنه آغىزلىق خارجىدىن صول ال ايله صىقىچە طوتىلىر
وسوزكچ قوتىلچە يرىته ويدەلتۈر . « ماسكىي طاق »
قومانداسى او زىرىنه سربوش درحال قالدىرىلەرق ماسك
سرىستىجە وايىكى ال واسطەسىلە بروجە آتى اوچ حرکت
ايله طاقىلور :

۱ — باش تىيت شريدىلىرى قاورانىر ،

۲ — چىكىي ايلرى او زاتەرق ماسك طاقىلور ،

۳ — تىيت شريدىلىرى كرىيە (باشىدە) چىكىلور
وماسكىنگ كىنارى چىكىلەرك دوزلىلىور .

۱ - حرکت‌ده ماسکنک تثیت شریدلری هر ایکی
ال ایله متساویاً (ال برابری یاننده باش پارمقله اوستده
اولق اوزره) قاورانیز .

۲ - حرکت‌ده چکه ایلری یه دوغری آلنرق
ماسکنک ایچنه صوقیلور . و تثیت شریدلری باشه کییریلور .
چرچیوه‌لی ماسکه‌لرده تثیت شریدلری ممکن مرتبه باشک
آرقه‌سنده آشاغی یه دوغری چکیلملیدر ؛ اسکی سیستم
ماسکه‌لرده شریدلر قفا اوستنده بولنمیلدر .

۳ - حرکت‌ده آصق شریدی و اسطه‌سیله ماسکه
صاغه صوله تحریک اولنهرق و کری یه چکیله‌رک دوزلتیلور .
ماسکه یوقاریدن آلینه و شقاقله و ماسکه کناری یوزه
دادرآ مدادار کوزلجه تماس ایتملیدر .

محار به غازی ایچنده ماسکه ایله پک اویناما میلیدر .
ماسکه‌یی چیقارمق تثیت شریدلری باشدن صیرمق
صورتیله اولور . ماسکه یرینه قونلديغی زمان ماسکنک
بزی ویا تثیت شریدلری ایکی کوزلک آرمه‌سنده کله جک
ماسکه بزی اوستنده‌ده کوزلکلری ستر ایده جک وجهمه
دورولور . (جاملر آرمه‌سنده سرت مواد قو ناما میلیدر .

٣٥ — ماسکەنك (طاقىلەش اىكىن) بوغولانان

كوزلكلرىنى سىلىمك اىچون صاغ كوزللىكى سىلىر كن صول
الك باش وشهادت پارمغىلە (طرقاڭ قىسىمە دىكىل) ماسكە
بزىئىك كوزللىك يانىنده بولنان فضله قىسىمە سىلىنور . بعده
صول كوزللىك بوكا كورە سىلىنور .

٣٦ — طاقىلەش ماسكەنك شرييد ايلە باغانلىمىستىن

مقصد چەرە ئەمەن كىنەن كۈچۈلە كۈچۈلە ئەنلىك ،
تنفسى قولايلاشدىرمۇق كوزلكلرىك وضعىتى تىتىت
ايمىكدر . ماسكە بروجە آتى باغانلىرى :

آ — بى شرييد ويا سېيھىم ايلە : بىرونك آلتىدىن
واباشك آرقەسىندىن اكسە ايلە باشك متىھاسى آرقەسىندىن
كېڭىمك اوزرە كوشەك (قالىنجە) بى سېيھىم ويا شرييد
(بونلار قطعات طرفىدىن تدارك ايدىلىسىد) ايلە ماسكە
اوستىدىن داڭىدا مادار باغانلۇر . شرييدلەك اوچلىرى يا
برون آلتىدە وياباشك آرقەسىندە دو كوملەنير .

ب — او تۈزۈرساتىم او زۇنلغىندا ئىكى شرييد وياسىيەجىم

ماسکەنك كىنارىندىن ٣٠ ساتىم او زاقدىن بويون آصقى
شرييدىنە باغانلىرى ويادىكىلىرى . ماسكە طاقىلدەن صوڭره

اشبو ایکی شرید ، آصقی شریدینک وسطی بویونک تام
آرقه سنه کلک او زره برون آلتندن با غلامالیدر .

ث — سیجیم یرینه ماسکەنک آصقی شریدینه ارک
ودیشی قوچەلر واخود فرمە چیویلر دخی طاقیله بیلیر
پالکن بوندرک برون آلتندە ربطی ایچون هرنفرک
ماسکەسی اویدورولورکن قوچەنک آصقی شریدی او زوندە
یولری تعین ایدیله رک دیکیلور . بوجالدە قوچەلرک
ماسکەنک بزینی آشیندیر ما مسنه دقت ایدمللیدر .

ماسکەلرک (ث) ماده سندە تعریف ایدلادیکی وجهمه
با غلام نسنه آو ب ماده لرنده بیان ایدیلن صورتلدن آز
مراجعت ایدمللیدر . بوندن طولایی بو او چنجی طراز آنچق
شرید و سیجیمک بولنه ما دینی احوالدە تطیق ایدمللیدر .

۳۷ — معایته صحیه نتیجه سندە نفس طارلغه مبتلا
اولنقری اکلاشیلن افراددن ما سکەنی با غلامش وضعیته
دھی قولانامايانلارینه ماسکە یرینه طیب امریله بوندره
مخوص تنفس آلتاری ویریلور . بو آلتلر محدود مقدار ده
غاز مدافعه ده پولرنده بولنور .

٣٨ - قوقولی او طهده یا پیله جق تعلیمیر :

کوزلکلرک سلینمه‌سی ، استراحتده تنفس تعلم ، حرکتده تنفس تعلم ایتمک ، ادمان حرکاتی : بالخاصه با جاقدری بوکمک ، کوودمه‌یی بوکمک ، یرنده صیخرامق صوکنیجی حرکات تنفس احتیاجنی تزیید ایچوندر .

۳۹ - مولدالمحوضه مدافعه آلتی

مسکه افلاق غازلرینه قارشو قابالی محلرده (محل محفوظه‌لر ، لغ یوللری ، طوب مرمیسی حفره‌لری ، پک ساکن هوا) بزی محافظه ایده من بوکی محلرده تخلیصیه آلتی (R صحرا تخلیصیه آلتی تعلیمنامه‌سنه مراجعت) ویا دها فضله زمان قوللانیله بیلن « اردو مولدالمحوضه تخلیصیه آلتی » ، [اردو تخلیصیه آلتی تعلیمنامه‌سنه مراجعت .] قوللانیلور . بونلردن هر نفرده بردانه بولنیوب بلوکده واخ ... قطعاتده بولنديریلور . موضع‌لرده پاقلی و کلیدسز صندوق‌لرده (مکنسه‌تنکه‌لی) استعماله مهیا برحالده محافظه ایدمیلیدر .

۴۰ - عموم ضابطان ، کوچك ضابطان و بالجمله قطعاتك صحيه افرادي ، ماكنهلى تفنك افرادي ، لغم جيلر قازمهجي واستحکام افرادي ، و هر بلوکدن (جهاز تنفسلري صاغلام صورت مخصوصده تعلم او لنه جق ۶ - نفر) طاغ افرادي تهلكهلى زمانلرده ايجاب ايديناره معاونت ايده بيلمك ايچون بو آلتک صورت مكملهده استعمالني او كر نمليدرلر . بو خصوصده تعلم و تربيه غاز ضابطانه هائدر .

۴۱ - اشبوالت ايده ماسكه ايله او لدیني کي تعليم و تفييشلر وغاز او طه سنه دخی تعليملر اجرا ايديلیدر .

تعليملر :

آلتک ئاميله او يدورلىسى و سريعاً طاييمى مولدالمحوضى سكونتده و حركتده (يورومك ، سورونمك ، يوك طاشيمق ، سيرقازمق ، ايلرى حركتده و محال محفوظه ده و لغىلرده تعلم) .
تخليص عملياتي تعليملىرى : (آچيقىدە ابتدائى تعليملىرى ، زمينلكلارده لم يولىرنده ، يارهلىرك نقلى ، مولدالمحوضەنڭ على الدوام تنفس كىسەسەنە املاسى او نو دلاميليدر .

يدك پارچه لرک تبدیلی ۔

٤٢ — تخلیصیه آلتی محاربہ غازلزندہ دخی
قوللانہ بیلمک ایچون بوکا مخصوص کوزلک طاقیلمی ۔
بو کوزلک ده قوقولی او طه ده اویدورلیمیدر ۔ (اردو
مولدالمحوضہ تخلیصیه آلتی) طاقیلی ایکن قونوشمند
و قوماندا ویرہ بیلمک او زرہ تخلیصیه آلتی یو ماسکہ و داخلی
آفرن لق بورو سی ایله قوللانیلور ۔ بوحالدہ برو نده بر
ماشہ طاقیلمیدر ۔ (اردو مولدالمحوضہ تخلیصیه آلتی
تعلیمنامہ سنہ مراجعت) ۔

ی — اسلحہ ، جیخانہ و تلفونلرک صورت

محافظہ سی

٤٣ — اسلحہ دائماً یاغلی بولنگی و بر غاز ہجومندن
صوکرہ غازہ معروض قالان اسکی ۔ غازدن دمیر اقسام
او زرندہ حصہ وله کلن طوز پارچہ لری ایچہ سینئمہ لی
وصو ایله ییقادقدن صوکرہ کوزل جہ قور و تہرق تکرار
یا غلامی ۔ ایحباب ایدرسہ بو تمیز لہ مک عملیاتی تکرار

ایدیلییدر . برغاز هجومنده قولان تایه جق اولان اسلحه
وماکنه لی تفتك الخ ... یاش و قالین براور تو ایله (چادر
بزیله) اور تولمییدر .

ع — برغاز هجومنده ویا برغاز هجو می بکلندیکی
زمانلرده باجهله سحراء و اغیر طوپلرک حسن محافظه سی
ایچون بروجه آتی تدابیر اتخاذ ایدیلور :

آ — وقت آز اولدینی و آتش فعالیتی سکته دار

ایتمه مک لازم کلدیکی زمانلر :

طوبیک نشانکاه ، نشانکاه یتاغی ، تسویه روحی
یتاغی ، دور بینی و نشان آلمغه و مسافه تخمینه مخصوص
بالعموم معدن پارچه لری پاق طافقی و ارتفاع آلتی
و ولقان یاغی ایله یاغلامی ، جیخانه چادر بزی ایله
اور تولمه لی ؛ جیخانه لکلرک مدخله لری کذا چادر بزیله
قادمییدر .

وقت آز فقط آتش کسمک ممکن اولدینی تقدیرده :
معدنی اقسام بالاده ذکر ایدلیدیکی وجهمه و ولقان یاغیله
یاغلامه لی . دورین قونداق صندیقه قولنه لی ؛ نشانکاه
تر تیاتی غلافی ایله اور تولمه لی ؛ ناملو آغزی آغز طبیعی

ایله قابانگالیدر . جیخانه وجیخانه لکلر کذا یوقاریده بیان او لندینی او زره محاافظه ایدیلور . جیخانه آرابه سندن جیخانه نی (مکن ایسه) چیقار ملی و عین وجهه او زتملی . شراپنل طبیعی اناختاری با غلاینیر بعده قونداق صندیغنه قوئیلوب کلیدله نیر، حين حاجته جا کتک چینده ده حفظ ایدیلور .

ب — کافی درجه و قوت بولندینی و بر غاز هجومه انتظار ایدلادیکی حالده : طوپک بالعموم اقسام معدنیه سی و ناملو (ناملو داخلی و پیاق طافی ده) ، قونداق ، ارتفاع آلتی و بتون نشان تریبا تیله مسافه آلتاری و ولقان یاغی ایله کوز لجه یاغلاینیر . بفتحه باشلايان بر غاز هجومه آز یاغلی اولان یرلر تکرار یاغلاملی و بناءً عليه هر وقت بر غاز هجومه معروض قاله بیله جک بطریه لرک طوباری دائمآ یاغلامنمش بر حالده بولندرملیدر . موضعه بولنان جیخانه لره (قووان ، مری و طبیه) موجود یاغلک مساعده سنه کوره و ولقان یاغیله یاغلاملیدر ؛ آلومینیوم اقسامک یاغلامنسته لزوم یوقدر . یکی کلن جیخانه در حال یاغلاملی واولا فنا یاغلی جیخانه صرف ایدلیدر .

ث — بر غاز هجومندن صوکره طرز حرکت :
 یاغلانان با جمله اسلحه و تفریعاتنک یا غلری - هر حالده یکری
 درت ساعت ظرفده - سیلنمه لی و قوروتیلوب یکیدن
 وولقان یا غیله یا غلام نماید . نشانکاه ترتیباتنه ، مسافه
 و ترصد آلتلویته ، ناملو داخلنله ، قاق و طوپک قاسنه
 بالخاشه دقت ایدمیلیدر . غاز هجومنده یا غلام ناماش اولان
 اقسام غاز هجومندن صوکره همان تمیزه نوب یا غلام همی .
 یاغلام ناماش جیخانه خارجاً دوچار تبدل اویلسنه (یاص ،
 یشیلیمتراق بوز بر دنک ویا بر طوز طبقه سی) ایوجه
 سیلنمه لی و یاغلاندقدن صوکره ممکنسه همان صرف
 ایدمیلیدر .

د — بوزویش جیخانه ممکن او لدینی قدر چابوق
 صرف ایدمیلی ، عکسی تقدیرده تخریب ایدمیلیدر . (غاز
 مر میانک صورت تخریبی فصلنه مراجعت) بونلر تخریب
 ایدیلجه یه قدر طوپراغه کومولیدر . جیخانه دن آقان
 مایع حاضر بولوندیریلن طوپراق ایله همان اور تو ملیدر .
 بو ائناده ویا مر مینک ناملو داخلنده انفلاتی حالتده غاز
 ماسکه سی طاقیلمیلیدر .

ی — و ولقان یاغی موجود اولمادینی تقدیرده یرینه
صابون یاغی قوللانیله بیلور ؛ فقط ناملو داخلنی بویاغ ایله
یاغلامامیلیدر .

٤٥ — تلفون مخابره‌سی ، تلفون ادوائی :
مدخله‌ری ایجه قپالی اولان محلله‌رده غاز نفوذ ایدنجه‌یه
قدر تلفون خیلر وظیفه‌لرینه دوام ایده بیلیرلر . ماسکه‌نک
طاقینه‌سی ایحباب ایتدیکی حالده تلفون جی افرادینی صیق
صیق تبدیل ایتملیدر چونکه ماسکه طاقیلمش ایکن
قونوشمق کوچلشیر .

قونوشورکن تلفون آغز لئی آغز ارتفاع‌نده ماسکه
قاشی اوکنده طوتیلور . تلفون ماکنه‌سی غازدن پک آز
متاًثر او لیلور . غاز هجومی باشلاقدن برآز صوکره
تلفون آلتلرینی رطوبتلى بربطقه ستر ایدرکه بورطوبت
الکتریق جریانک قیصه مدت انقطاع‌نہ سیست ویرر
بوصورتله قونوشمق کسب صعوبت ایدر غاز هجومندن
صوکره تلفون آلتلرینی اولاپاش بعده برقوری بزاشه ایوجه
سیلملی تللری ده صودا صویته باطیرلش بزاشه سیلنمیلیدر .
قوللانیله جق آلتلری برکاغدھه صاروب یوکسک بر محله
قویملی . و قوللانیله جق اشیا واور تولرله دخی اور تولمیلیدر .

پاموق ایله صارمیش اولان شریدلری اریدیمش بالمومى
ويا مومنه باطیریمش بر بز ایله طلا ایتمەلى .
تلسر تلغراف ادواتى دخى عىن صورتىه مخاوفىه ايدىلور .

ف - غازك ما كولاتە اولان تأثيرى

٤٦ — يىكلر ، حال حاضرده قوللائەدە اولان
غازلەر تىاس ایله بر قوقۇ آلىرى ايسە بو قوقۇ يىكلر
هوالاندىرلەقدن سوکەر زائىل اولىور . بعده اكل
اولنەبىلور . فقط غازلى مواد افلاقىيە ایله سرمىلرک غازلى
مايىعلە تىاسىدە بولنان يىكلر قوقاسەلر بىلە دخى صحته
مضىدرلر .

ژ - سپر وزمينىلكلارك غازلۇدىن تاطھىرى

٤٧ — جريان هوانك آز اولدىنى يىلدەدە
دريينلكلارده واوطەلرده غاز چوق زمان قالىبور سپرلرە ،
زمينىلكلاره ، سرمى حفرەلرینە الخ ... بر غاز ھجومىندن
سوکەر بورالرده غاز قوقوسى حس ايدىلەدىكى حالدە
دخى آنجق ماسكە ایله كىرىلەبىلير . زمينىلكلارك مدخللرنىدە

قایولر صیقیجه قیانور . ویا اشبو مدخللر ئ اوکی ایصلادلش
 قایین قالین بر پرده ایله ستر ایدیلیرسە (مکنسە بىر مېرىھ
 آرمەلقى ایکی يرده) غاز تقویه ایدنچىيە قدر محال محفوظەلر
 غازدن محافظە اولىھېيلور . پردهلر ياعادى صو ویا قويو
 كوللى ، مودەلى ویا طوزلى صو ایله ایصلاديلور . فقط
 قويو كوللى صو بزه ضرر ويرىيور . طون صغوقىلدە
 بىزلىك ایصلادلىسى مىكىن دىكلەر .

٤٨ — غاز ھجومىدىن صو كە خارجىدە كى هوا
 غازدن تىمىزلىنىڭ كەن صو كە زەمىنلىكلىرى همان آچىلمالى وايوجە
 هوالندىرىملىيدىر .

٤٩ — غازك بىر طرف ايدىلىسى اىچۇن افراد مخاربە
 غازلىنىدە ماسكەسى ایله ولغۇم غازلىنىدە تىخىيىصىھ آلتلىرى ایله
 چالىشمايدولر .

٥٠ — مخاربە غازى :

آ — سپرلىك هوالندىرىلىسى : اوستى آچىق اولان
 سپرلىك هوالاندىرىمۇق اك اىي سپرلىر دە آتش يالقىلە ویا
 هوانك جرياتى تامىن ایله اوایمۇر . سپر دىينىدە بولنان
 هوانك جريانى يىلازە ، كورەك ، چارشاف ، ولنسە ویا

یوش چانطه ایله اجرا ایدیله بیلیر. سپرلرک هوالاندیرلمسی
بری دیکرینک آرقه سندن تعقیب ایدن ایکی یاپازه ایله
تجهیز ایدیلن ایکی نفر واسطه سیله احرا ایدیلور. نفر لردن
بریسی یاپازه بی یوقاری صالحادیغی زمان دیکری آشاغی یه
صالالاملیدر. هوانک ایصنه مسی ایچون سپرلرک طباننده
آتش یاقیلور.

ب - زمینلکلارک هوالاندیرلمسی : قمالی محللرده
بولان هوانک تحریکنندن بر فائده حاصل اولماز. بویله
یز لرک بروجه آتی اجرا ایدیلور :

آ آ - ایکی مدخلدن زمینلک داخلنے تهیز هوا
صاللانه رق محال محفوظه دروننده بر هوا جریانی حصوله
کیترملیدر. (محال محفوظه مدخللرندہ بورو تریمانی) .
ب ب - ال طلومبه لریله (با خاصه زمینلکلار غازی
تمامیله مص ایتمشسه) .

ث ث - صوبالرده آتش یاقق ایله ، صوبنا موجود
اویما - ینی تقدیرده زمینلکدہ بر هوا جریانی حصوله کله جک
وجهه - له بر تنکه قاب او زرینه طلاش ویا قوری او دون
و صهان ، غزن ته کاغدی و علو حاصل ایدن و قوروم

چی تارمایان سائر مواد مشتعله) باقیلمه‌سی صورتیله، صوبا
ویا تنکه او زرنده آتش یاقق، انجق خارجدن زمینه‌که
تمیز هو! کیره‌جک بر مدخل بولندیغی و آتش‌ده روزکارک
جریانه مسـاعد بر محلده یاقیدیغی صورتده فائده تأمین
ایده بیلور .

دد — ذکر و تعداد اولونان اوچ صورتله هو الندیر مقله
بر فائده حاصل اوله مدینی تقدیرده و سـانط کیمیویه یه
مراجعت او لنور. شویله که: دشمن طرفندن سوق ایدیلن
زهrlی غازلره قارشو طلومیه ایله سرپیلن مضادسم کیمیوی
موادده و سـائط معاونه‌دن اوله رق قولانیله بیلوره ٤٤ مترو
مکعبی حجمنده اولان غاز ۱۰۰ سم مکعبی مقدارنده مواد
کیمیویه ایله تمیزنه بیلور . بو مایع سرپیلدیکی آنده غاز
تمیز نهش اولور؛ بحوالده غازدن انجق دومان کی قو قومی
فنا اولان بر بلوط قالیور سـده بوده ضرر ویرمیور . بو کا
قارشی ده ایصلاح بر بز انسانی محافظه ایدر .

۵۲ — انفلاق غازی (حمض قاربون) : انفلاق
غازلری (لغ انفلاقنده و انفلاقنی دانه‌لرده) آجیق محلدرده
تهـاکهـلی دکلدر؛ انجق فـالی زمینـلـکـلـکـلـکـ، اوـطـهـلـرـکـ، صـرـحـیـ

و لغم حفره لرینک داخلنده حمض قاربون قاله بیله جکندن
بویرلرک هواسی افساد ایدلش اوکور . بوغازلر اولا لغم
یولارنده اووزون مدت قالیر ویا هرمیات حفره لرنده یواش
یواش یورده طوپلانیر . حمض قاربون غازی غیر مرئی
اولدینی کبی قوقوسی ده یوقدر .

حمض قاربون آزمقدارده (تیزه واده ۰/۰ ده ۱۰۰ دن
فضله) بیله اولسه انسانی تلف ایده بیلیر . حمض قاربون
غازینه قارشی غاز ماسکه لری بزی محافظه ایده من . بوغازک
بولندینی یره انجق مولدا حموضه مدافعه آلتلریله کیریله بیلور .
بویرلر الی برنجی ماده نک ب ، آآوب ب جمله لرنده
تعریف ایدلدیکی وجهمه طبیعی وصنعتی دها جریانی حاصل
ایدرک تطهیر ایدلملیدر . حمض قاربون غازینک بولندینی
یره قطعیاً آتش ایله کیرلاملیدر . چونکه آش حمض
قاربونی هوایی طویشدیوه ورق اشتعال حاصل اوکور .
۵۳ — بریرده حمض قاربون غازینک موجود اوکور
اولمادیقی آکلامق ایچون تخیصیه آنتیله مجهز بر نفر
حاص قاربون کاغذی ایله او محله کیر . اشبو کاغذ اون
دقيقة قدر حمض قاربون غازینه طوتلدينی حالده رنگی تبدل

ایمزرسه حمض قاربونک اومادینی آکلاشیلیر و بو حالده
تخليصيه آلتی طاقيلمقسىزین او رايه كيريله بيلور . فقط
اوزون مدت بويله بر محلده قانه جقهه اور اسني کوزلجه
هو الانديزير مق لازمدو .

۱. قومرولى زيل

(۴ . ماده يه)

مختره

غاز مخاربه سنده بروجه آلتی خصوصات نظر اعتباره
آلنيلدر :

- ۱ — ماسكه که اعتماد ايت . ماسكه کي اي اويدوره ،
ایو برحالده (دلیکسز و پیر-یقسىز) بولونديرر ولزومنده
امنيت و سرعتله طاقه بيلار ايسه ک ماسكه ک سنی محافظه ايدرو .
- ۲ — ماسكه سورچكنه اعتماد ايت و بونی برغاز هجومی
اشناسنده تبدیل ايته غاز هجومی ساعتلر جه سورسه بيله
سورچكچ سنى هر حالده محافظه ايدر .
- ۳ — روزکاره و هوايه دقت ايت . دشمن غاز

هچوملرینی اساساً کیجه و صباحاًین ایرکندن اجرا ایدر. بوندن دولای اوپورکن . یەك يرکن ، چالیشیرکن والخ هیچ بزمان ماسکەکی یانندن برآقا. ماسکەبی براشقق محبور یقىنده بولندىغۇڭ زمانلار ده ماسکەکی هان اوزانە بىلە جىڭكى يره قوی.

٤ — سلاحلەك ناصل باقار ايسەك ماسکەکى ده عىن وجھلە محافظە ايت و تىيز طوت . ماسکەبی و سوزىچى رطوابىتنە محافظە ايت . بىر غاز ھجومىنە سخت و سلامتىكى تامىن ايدە جىڭ ما-كەدر . ماسکەنەك كرڭ بىزىنە ، كركسە سوزىچىنە ياغ سورە چونكە ياغ ماسکەنەك لاستىكى بوزار.

٥ — حاضر اراق قوطۇسندە بولنان تعرىفامە مندر جاتى عىناتىطبقى ايت . بالخاصە آغىز لەك لاستىك لاستىك خلقە سنك يېرىنەدە اولىسىنە و امتزاجلى بولمىسىنە دقت ايت .

٦ — غاز بلوطلرىنى كوردىكىڭ غاز قوقۇسىنی حس اىتدىك ويا غاز الارمنى اىشتىدىك و اكىر سنك يقىنندە خفييف پاطلايان مىلردىن طوبراق اوزوندە يايىلىرى جەسنسە اوزونجە بلوط حاصل اولدىغى كوردىكىڭ تقدىرده هان ماسکەبى طاقەرق آرقداشلىرىكى دو حال خبردار ايت . چونكە بوجالىدە غاز هان ھجوم ايدر . (غا...ز) دې باغىر ،

